
VÆRDIGHED I ÆLDREPLEJEN

Værdighed – en grundværdi i fremtidens
velfærd til syge og svækkede ældre

Gerontologisk Selskabs Årsmøde
2. november 2015

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ÆLDREPLEJEN

Program

- Hvorfor værdighed?
- Værdighed –begreb. v. Bente Høy
- Værdighed i et internationalt perspektiv v. Michael Teit Nielsen
- Opretholdelse af værdighed i sårbarhed og svækkelse v. Bente Høy
- 10 elementer for en værdig ældrepleje v. Michael Teit Nielsen og Bente Høy

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

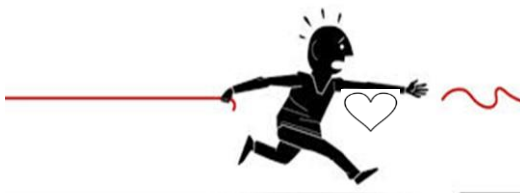

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ÆLDREPLEJEN

Hvorfor værdighed?

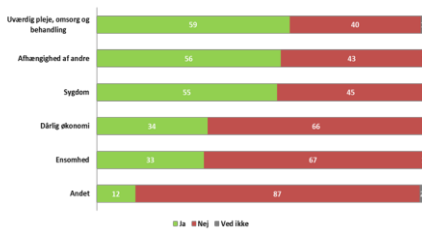
 Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ÆLDREPLEJEN

Spørgsmålstekst:
"Frygter du noget af følgende i forhold til at blive ældre?"

 Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

Tabel 3. Hvordan er dine muligheder for at yde en værdig pleje, omsorg eller behandling til ældre borgere i dag sammenlignet med for 2 år siden?

	DSR	FOA	Samlet
Mine muligheder er blevet bedre	11%	7%	9%
Mine muligheder er uændrede	28%	39%	34%
Mine muligheder er blevet dårligere	45%	49%	47%
Ved ikke	3%	3%	3%
Jeg arbejdede ikke med ældre i kommunalt regi for 2 år siden	12%	2%	7%
Total	100%	100%	100%
Antal	769	747	1516

FOA Ældre@Sagen

HVAD ER VÆRDIGHED

VÆRDIGHED SOM UNIVERSIEL VÆRDI

- **Mange definitioner og filosofiske perspektiver på værdighed**
- **En universiel grundværdi, der tilhører et hvert menneske i samme grad, alene på grund af at være menneske. Som menneske er man uerstattelig og uendelig værdifuld. [Menneskeværd & lige-værd](#)**
- **Ethvert menneske skal respekteres for sin egen skyld, være et mål i sig selv, og må ikke alene betragtes og behandles som middel**
- **Alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder (FN 1948). [Menneskerettigheder](#)**
- **Menneskeværet viser sig ved:**
 - Selvrespekt og respekt /agtelse fra andre
 - Anerkendelse af ligeværd, men ikke nødvendigvis ligestillede
 - Universelle rettigheder

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

HVAD ER VÆRDIGHED

VÆRDIGHED SOM PERSON- OG KULTUR BUNDET VÆRDI

Universel værdi
Den menneskelige
eksistens
Menneskeværd

En person- og
kulturbundet værdi
**Personen i sine
omgivelser**

Meritværdighed

Kompetencer & status

- Rollen som landmand
- Husmor
- Mormor/morfar

Moralsk dyd

- Værdig adfærd
- Behandle andre med respekt
- Troværdig

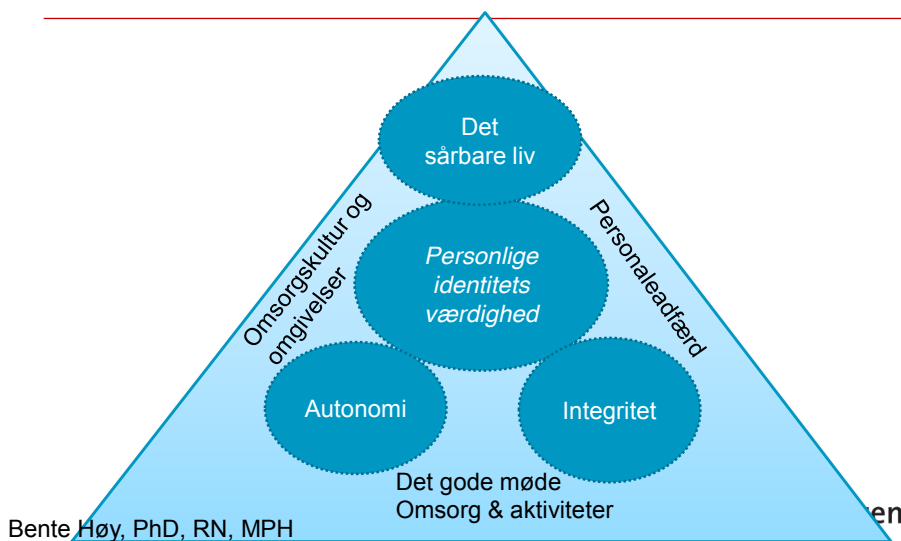

Personlig identitets værdighed

- Autonomi
- Kontrol og selvbestemmelse
- Integritet
- Hel og uskadt
- Livsopfattelser værdier & normer
- Personlige grænser

Bente Høy, PhD, RN, MPH

DEN PERSONLIGE IDENTITETS VÆRDIGHED

8

VÆRDIGHED OG DEN SYGE OG SVÆKKEDE ÆLDRE

- Sygdom og den fysiske og mentale svækkelse.
- Afhængighed/
 - det fysiske miljø
 - omsorgudøvere
- Tab af livssammenhænge

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED SOM OMSORGSPRINCIP

I ÆLDREOMSORGEN

At se den enkelte som en unik person uanset svækkelse, og yde en omsorg, som i enhver sammenhæng og særlig i sårbare situationer støtter og fremmer og ikke underminerer oplevelsen af selvværd og selvrespekt.

Omsorg for:

- Den ældres personlighed
- Den ældres uafhængighed
- Den ældres selvbestemmelse
- Den ældres deltagelse
- Det gode møde

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA Ældre@Sagen

KONKLUSION

Værdighedsfremmende ældreomsorg handler om at være opmærksom på ældres særlige sårbarhed og respektere den ældre person som den han/ eller hun er.

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

"Alle mennesker er født frie og lige i værdighed....."
(FN's erklæring om menneskerettigheder 1948)

"Ret til livet"
"Forbud mod tortur"
(Den Europæiske Menneskerettighedskonvention 1950)

Kapitel 1: Værdighed
Artikel 1 "Den menneskelige værdighed er ukrænkelig.
Den skal respekteres og beskyttes"

(Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder 2000)

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

"Menneskelig værdighed er ukrænkelig"
Artikel 1 "Ret til værdighed, fysisk og psykisk
velbefindende, frihed og tryghed"

Deklaration om rettigheder og pligter for svækkede
ældre med behov for pleje og omsorg(2010)

"En god indsats skal være:
Forenelig med menneskelige rettigheder
og retten til et værdigt liv"

Europæiske kvalitetsrammer for indsatser inden for ældreplejen og ældreomsorgen (2012)

Formål: *"...respekt for deres iboende værdighed"*

Recommendation CM/Rec(2014)2 of the Committee
of Ministers to Member States on the promotion of Human Rights of Older Persons

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

I Sverige har værdighed været en del af Socialtjänstlagen siden 2011.

Äldre

§4 Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (Värdegrund)

Norge har haft en verdighetsgaranti i Helsetjenesteloven siden 2011.

Forskrift om en verdig eldreomsorg (verdighetsgarantien)

"De kommunale pleie- og omsorgstjenestene skal legge til rette for en eldreomsorg som sikrer den enkelte tjenestemottaker et verdig og så langt som muligt meningsfylt liv i samsvar med sine individuelle behov."(verdigrunnlag)

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

Lov om Social Service

Kapitel 1

Formål og område

§1

Stk. 2 Formålet med hjælpen efter denne lov er at fremme den enkeltes muligheder for at **klare sig selv** eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten

Stk.3 Hjælpen efter denne lov bygger **på den enkeltes ansvar for sig selv** og sin familie.

Hjælpen tilrettelægges på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte persons behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte. Afgørelse efter loven træffes på baggrund af faglige og økonomiske hensyn.

Vejledning om Servicelovens formål og generelle bestemmelser i loven

- **Kontinuitet i den enkeltes tilværelse**
- **Brug af egne ressourcer**
- **Selvbestemmelse**
- **Indflydelse på egne forhold, herunder valgmuligheder**

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

Sundhedsloven

Afsnit 1: Sundhedsvæsenet

Kapitel 1: Formål og opgaver m.v.

§1 Sundhedsvæsenet har til formål at fremme befolkningens sundhed samt at forebygge og behandle sygdom, lidelse og funktionsbegrænsning for den enkelte

§2 Loven fastsætter kravene til sundhedsvæsenet med henblik på at sikre respekt for det enkelte menneske, dets integritet og selvbestemmelse.....

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

- **Danmark**
- Selvbestemmelse,
- Uafhængighed
- Egne ressourcer

Norge og Sverige

- Værdighed
- Meningsfyldthed
- Tryghed

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

Værdighed i Danmark

"Mon ikke tiden er inde til at give den menneskelige værdighed et forfatningsmæssigt værn?"

Professor Mette Hartlev

"...sikrer omsorgen for personer med demens og svækkede ældre med fokus på deres værdighed og personlige autonomi, men også med respekt for deres øvrige menneskerettigheder, herunder sociale rettigheder"

Institut for Menneskerettigheder, Ældre, Status 2013

"...skal være bærende for, at beboerne kan leve et trygt og værdigt liv"

Livskvalitet og selvbestemmelse Ældrekommissionen 2011

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

"For at medarbejderne kan yde kvalitet i ældreplejen, og at borgerne oplever kvalitet i ældreplejen, er det centralt, at hjælpen tager hensyn til borgernes individualitet og værdier. Det er derfor vigtigt, at hjælpen leveres ud fra et fælles fastsat værdigrundlag, som medarbejdere på både myndigheds- og leverandørniveau anerkender og er i stand til at omsætte i praksis. Det sker for at skabe en tryk, sammenhængende og individuelt orienteret hjælp for den ældre."

Konklusionen fra et projekt i Servicestyrelsen 2008

"...principper for en etisk omsorg kan indgå i et fælles værdigrundlag for en værdighedsunderstøttende omsorg..."

Bente Høy

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

Ankestyrelsens principafgørelse 2012:

"...serviceniveauet skal fraviges i de tilfælde, hvor borgerens behov nødvendiggør dette, og at mere subjektivt prægede forhold skal indgå i vurderingen af borgerens behov, såsom værdighed, integritet og personlige glæde ved at leve i et rent hjem, og navnlig borgerens mulighed for at leve et så normalt liv som muligt, herunder et socialt liv."

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen

VÆRDIGHED I ET INTERNATIONALT PERSPEKTIV

- Forslag til Værdigrundlag i Serviceloven med værdighed som centralt begreb
- Og 10 elementer for en værdig ældrepleje, som skal sikre et værdigt tilbud

10 elementer i en værdig ældrepleje

I 2012 foreslog Ældre@sagen, at den danske servicelov skulle ændres, så den sikrede borgernes værdighed og integritet. Forslaget blev vedtaget af Folketinget i 2013. I 2014 blev der udarbejdet en rapport om værdighed i ældreplejen, som blev offentliggjort i 2015. Rapporten indeholder 10 elementer, som skal sikre et værdigt tilbud til ældre borgere. Disse elementer er:

1. Et værdigrundlag i Serviceloven med værdighed som centralt begreb.

2. En værdigrundlag i Serviceloven med værdighed som centralt begreb.

3. En værdigrundlag i Serviceloven med værdighed som centralt begreb.

4. En værdigrundlag i Serviceloven med værdighed som centralt begreb.

5. En værdigrundlag i Serviceloven med værdighed som centralt begreb.

6. En værdigrundlag i Serviceloven med værdighed som centralt begreb.

7. En værdigrundlag i Serviceloven med værdighed som centralt begreb.

8. En værdigrundlag i Serviceloven med værdighed som centralt begreb.

9. En værdigrundlag i Serviceloven med værdighed som centralt begreb.

10. En værdigrundlag i Serviceloven med værdighed som centralt begreb.

FOA Ældre@Sagen

Bente Høy, PhD, RN, MPH
VIA University College

FOA

Ældre@Sagen